

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:29
sssjournal.com

pp.312-317
ISSN:2587-1587

2019 / January / Ocak
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 09/12/2018 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 19/01/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 19.01.2019

MODERNİZMDEN POSTMODERNİZME: KAMU YÖNETİMİNDE YÖNETİŞİM KURAMI BAĞLAMINDA OMBUDSMAN PARADİGMASI

FROM MODERNISM TO POSTMODERNISM: THE OMBUDSMAN PARADIGMS IN THE CONTEXT OF THEORY OF GOVERNANCE IN PUBLIC ADMINISTRATION

Doç. Dr. Kadir Caner DOĞAN

Gümüşhane Üniversitesi, İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Gümüşhane/Türkiye

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1207>

Reference : Doğan, K.C. (2019). "Modernizmden Postmodernizme: Kamu Yönetiminde Yönetişim Kuramı Bağlamında Ombudsman Paradigması", *International Social Sciences Studies Journal*, 5(29): 312-317

ÖZ

Kamu yönetimi, 19. yüzyılda akademik bir disiplin haline gelmiş genç kabul edilebilecek sosyal bilim alanıdır. Ayrıca bu disiplin Amerika'da doğmuştur. Bu nedenle kamu yönetimi, sosyal bilim olmasına binaen özellikle diğer sosyal bilim alanları ile ilişkilidir. Bu bakımdan kamu yönetimini kuramsal bir eksene/yöne oturtabilmek için sürece etkin tarihsel, konjonktürel, ilkesel, söylemsel ve kuramsal dinamiklere dikkat etmek gerekmektedir. Bu çalışmada modernizm ve postmodernizm anlayışları temel alınarak kamu yönetiminin kuramsal olarak ulaştığı yeni bir boyut olan yönetişim çerçevesinde ombudsman kavramı üzerinde durulmak istenmektedir. Nitekim yönetişim kuramının somut bir görüntüsü olarak değerlendirilebilecek ombudsman ile kamu yönetimindeki farklı disiplinlerin takip ettiği yön analiz edilmektedir. Bu bağlamda çalışmada, kamu yönetimi kuramlarının takip ettiği yön ve ombudsmanın dünyada yayılımının gelişimi aşamasında bağlantı kurulmak istenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi Kuramları, Yönetişim, Ombudsman, Paradigma, Yön.

ABSTRACT

Public administration is an area of social science which can be considered as an academic discipline in the 19th century. In addition, this discipline was born in America. For this reason, public administration is associated with other social sciences, especially in terms of social science. In this respect, it is necessary to pay attention to the effective historical, cyclical, principled, discursive and theoretical dynamics in order to put public administration on a theoretical axis. In this study, it is aimed to focus on ombudsman concept in the framework of governance which is a new dimension which public administration has reached theoretically based on modernism and postmodernism. As a matter of fact, the ombudsman which can be considered as a concrete view of the governance theory and the direction of the different disciplines in the public administration are analyzed. In this context, the study aims to establish a link between the direction of the theories of public administration and the development of ombudsman in the world.

Keywords: Public Administration Theories, Governance, Ombudsman, Paradigm, Direction.

1.GİRİŞ

Kamu yönetimi disiplini, Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde doğmuş, genç bir sosyal bilim dalı olarak değerlendirilebilmektedir. Burada kadar kamu yönetiminin bilimsel öncesi döneminden bahsedilmektedir.

Kamu yönetiminin bilimsel olarak ya da kuramsal gelişimi dikkate alındığında modernizm akımı ile bütünleşmekte ve geleneksel kamu yönetimi adı altında cisimleştiği görülmektedir. Bu dönemde kamu yönetimi, modernizme özgü modern anlayışa göre kapalı, hiyerarşik ve bürokratik karakterleri ile ön plana çıkmıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra ise kamu yönetimi disiplininde bir paradigma değişiminin kırılmaları/yansımaları gözlemlenmeye başlamış ve burada etkili olan postmodernizm akımı bu süreci

tetiklemiştir. Postmodernizme özgü postmodern kamu yönetimi ise esasında 1980’li yıllardan sonra açıklık, yerellik ve esneklik gibi değerlerle gündeme gelmekte ve tartışılmaktadır.

Kamu yönetiminin kuramsal gelişiminde siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel ve hukuksal dinamikler çerçevesinde günümüzün yönetim kuramı yönetiştir. Yönetişim kuramının uygulama alanlarından en önemlilerinden biri de ombudsmandır.

Bu çalışmada kamu yönetiminin sözü edilen dinamikler neticesinde geçirdiği tarihsel gelişimi ve kuramsal yön çerçevesinde asıl olarak günümüzdeki durumu ve kuramsal gelişmeye bağlı olan uygulamalarından söz edilmektedir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kamu yönetiminin tarihsel gelişimi sürecinde etkili olan dinamikleri açıklamaktadır. İkinci bölüm, kamu yönetimi kuramlarının ortaya çıkmasına sebebiyet veren yönler üzerinde durulmaktadır. Üçüncü bölümde ise kamu yönetiminin sözü edilen tarihsellik ve kuramsal yön ekseninde ombudsman paradigması ile ilişkilendirilmesi ifade edilmektedir.

2. MODERNİZM VE POSTMODERİZM KAVRAMLARI

Modernizm, Batı Avrupa’da 17. yüzyılda ortaya çıkan siyasal, ekonomik, kültürel ve hukuksal kökenli bir sürece gönderme yapmaktadır. Nitekim bu dönemde Rönesans, Reform hareketleri, Aydınlanma çağı, kapitalizm ve modern ulus-devletlerin doğmasına da tanıklık edilmiştir. Bu bakımdan modernizme dayalı olan modern dönem, modern bilimin ortaya çıktığı ve bunu sanayi devrimi/sanayi toplumu gibi sosyo/kültürel gelişmelerin takip ettiği bir zaman aralığı ile ifade edilmektedir (Tekeli, 1999).

Postmodernizm ise yine özellikle Batı Avrupa ve Amerika’da II. Dünya Savaşı’ndan sonra etkili olmaya başlayan siyasal, ekonomik, kültürel ve hukuksal tartışmalarla gündeme gelen bir söylemi ya da entelektüel bir hareketi ifade etmektedir. Postmodernizm, modernizm sonrası olarak da ifade edilmektedir ve modernizme dair bilim anlayışını, toplumsal yapıyı ve kültürel temelleri derinden sorgulamaktadır. Bu bağlamda postmodern anlayışa göre modern döneme özgü büyük anlatılar (liberalizm, Marksizm, ulus-devlet, kapitalizm, bürokrasi, sanayi toplumu vd.) son bulunmuştur. Kesin doğruya ulaşmak imkansızdır (Şaylan, 2006). Postmodernizm, sosyal bilimler alanına 1970’li yıllardan sonra etkili olarak girmiştir ve günümüzde de etkileri devam etmektedir (Doğan, 2014a: 78).

3. KAMU YÖNETİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE BU SÜRECE ETKİ EDEN DİNAMİKLER

Kamu yönetimi, rasyonel ve sistematik bilimsel çalışmalara bir disiplin olarak 19. yüzyılda konu olmuştur. Bundan sonra kamu yönetimi disiplini, özellikle Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nde çeşitli düşünürlerin görüşleri ve eserleri ile gelişmesini sürdürmüştür. Ancak disipline Alman ve Fransız kökenli yazarların/filozofların da etkisi olmuştur (Özer ve ark., 2015).

Aşağıda Tablo 1’de kamu yönetimi disiplininin tarihsel gelişiminde etkili olan değişik türde dinamikler gösterilmiştir.

Tablo 1. Kamu Yönetiminin Tarihsel Gelişimi Sürecinde Etkili Olan Farklı Dinamikler

KAMU YÖNETİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	Hakim Epistemoloji (Bilgi Felsefesi)	Kamu Yönetiminde Bilimsellik Yönü	Kuramlar	Postmodern Kamu Yönetimi	Yeni Kamu Yönetimi	Yönetişim
Ortodoks Kamu Yönetimi	-Pozitivizm (Deneyselcilik)	- Merkantalizm, -Devletçilik, -Fordizm	-Bürokrasi teorisi, -Siyaset/yönetim dikotomisi, -Yönetim süreci yaklaşımı	-Modern esaslı kamu yönetimi	-Etkinlik ve verimlilik, -Araçsalçı paradigma	-Sınırlı düzeyde ve belirli alanlarda işbirliği
Heteredoks Kamu Yönetimi	- Yorumsamacılık (Hermeneutik)	-Neo-liberalizm, -Piyasacılık, -Post-fordizm	-Demokratik kamu yönetimi kuramı, -İdari davranış	-Kamusal enerji alanı -Söylem kuramı	-Toplam kalite yönetimi, -Performans yönetimi	-Ombudsman, -Bölgesel kalkınma ajansı, -Kent konseyi, -Etik kurul, -Bağımsız idari otorite

Kaynak: Bu tablodaki bilgiler, ilgili literatür çerçevesinde çalışmanın yazarı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1 değerlendirildiğinde; kamu yönetimi 1980’li yıllara kadar geleneksel kamu yönetimi olarak adlandırılan bir anlayış ile gelişmiştir (Eryılmaz, 2010). Geleneksel kamu yönetiminde hakim kamu yönetimi metodu/jargonu ise “Ortodoks kamu yönetimi” olarak adlandırılmıştır. Buna göre bu dönemde

kamu yönetimi bilimsel, sosyal, siyasal ve toplumsal dinamikler başta olmak üzere pozitivist bir sosyal bilim dalı olarak devletçilik, merkantalizm odaklı ve fordist eksenli bir yön takip ederken, bürokrasi, siyaset/yönetim ayrılığı ve yönetim süreci kuramları ile temel alanını belirlemede, modern döneme özgü özellikler göstermekte ve etkinlik/verimlilik, araçsalçı paradigmayı çağrıştırmakta ve belirli alanlarda sorgulamalar ve eleştirilerle karşılaşmaktadır.

Diğer yandan kamu yönetiminde yine bilimsel, sosyal, siyasal ve toplumsal dinamikler dikkate alındığında özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra 1950'li yıllarda dünyada yaşanan konjonktüre de bağlı olarak bazı tartışmalar başlamıştır. Bu dönemde kamu yönetiminin içerisine düşmüş olduğu aşırı teknik boyutu/araçsallığı sorgulanmış, bilgi felsefesi olarak yorumsamacılık önem kazanmış, bürokrasi teorsine karşılık demokratik yönetim kuramı ağırlığını koymuş ve özellikle 1980'li yıllardan sonra neo-liberalizm çerçevesinde post-fordizm, postmodern esaslara dayanan kamu yönetimi, söylem kuramı, kamusal enerji alanı, yeni kamu yönetimi, toplam kalite yönetimi, performans yönetimi ve yönetişim, ombudsman, kent konseyi, bağımsız idari otorite, bölgesel kalkınma ajansı ve etik kurul gibi farklı yaklaşımlar ortaya çıkmıştır.

Bu bakımdan kamu yönetimi disiplini "Ortodoks" ve "Heteredoks" temelleri çerçevesinde tarihsel gelişimi bağlamında düşünüldüğünde; ilk evrede araçsal, kapalı, merkezîyetçi, etkinlik/verimlilik odaklı ve bürokratik karaktere sahip iken, ikinci evrede amaçsal, katılımcı, demokratik, yerel ve şeffaf karaktere sahiptir.

4. KAMU YÖNETİMİ KURAMLARI VE OMBUDSMAN PARADİGMASI: MODERNİZM VE POSTMODERNİZM EKSENLİ/YÖNLÜ BİR ANALİZ

Kamu yönetimi kuramları bağlamında bir analiz yapılmaya çalışıldığında alanın ilk gelişim evrelerinde daha çok örgüt kuramları ile açıklanmaya çalışıldığı görülmektedir. Ancak kamu yönetimi disiplini özü gereği sadece işletme kökenli örgüt kuramları ile ifade edilemez. Kamu yönetimi farklı disiplinlerle olan ilişkisi bakımından da göz önüne alınmalı ve araştırılmalıdır. Nitekim kamu yönetimi, siyaset bilimi, örgüt kuramı, sosyoloji, iktisat ve bir takım siyasal ideolojilerle bağlantılıdır. Bu nedenle tek çatı altında toplanabilecek kapsamlı ve somut bir kamu yönetimi kuramından bahsedebilmek için kamu yönetimindeki bu bütünselliği yakalamak gerekmektedir (Parlak ve Doğan, 2016).

Bunlara ek olarak kamu yönetimi kuramlarının sözü edilen kavramsallaştırılmasında iki zemin ya da yön olarak modernizm ve postmodernizm oldukça etkin bir metodoloji sunmaktadır (Parlak ve Doğan, 2016).

Aşağıdaki Tablo 2'de kamu yönetimi kuramları, farklı disiplinlerle ilişkilendirilerek gösterilmeye çalışılmıştır.

Tablo 2. Kamu Yönetimi Kuramları Bağlamında Geleneksel ve Yeni Kamu Yönetimi Karşılıkları

KAMU YÖNETİMİNİN DE KURAM	Örgüt	Siyaset	Sosyoloji	İdeoloji	İktisat	Bilim	Kamu Yönetimi Karşılığı
Modernizm	-Kapalı, -Gizli, -Hiyerarşik, -Bürokrasi esası, -Örgüt verimliliği	-Ulus-devlet, -Milliyetçilik, -Sömürgecilik, -Merkantalizm -Temsili demokrasi	-Sanayi toplumu, -İş bölümü, -Uzmanlaşma, -Yeni toplumsal sorunlar, -Yapı, -Mekânsal üretim	-Klasik liberalizm, -Sosyalizm, -Muhafazakarlık, -Sosyal demokrasi, -Faşizm	-Merkantalizm -Fordizm, -Refah devleti	-Pozitivist, -Uzmanlaşma, -Deney/Gözleme dayalı	Geleneksel Kamu Yönetimi
Postmodernizm	-Açık, -Esnek, -Demokratik, -Performans odaklılık -Hesap verebilir	-Neo-liberalizm, -Çokkültürlülük, -Yerelleşme, -Katılımcı demokrasi, -Küreselleşme, -Etkin devlet	-Bilgi toplumu, -Yapı sökülme, -Yeni toplumsal hareketler, -Kamusal alanın çözümlenmesi, -Tüketim toplumu	-Yeni sağ, -Neo-muhafazakarlık, -Neo-marksizm, -Post-marksizm -Üçüncü yol	-Post-fordizm, -Finans kapitali, -Uluslararası ticaret	-Anti-pozitivist, -Bütünsellik, -Yorumsamacı/hermeneutik bilgi	Yeni Kamu Yönetimi (Yönetişim)

Kaynak: Bu tablodaki bilgiler, (Parlak ve Doğan, 2016) temel alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 2'ye göre kamu yönetimi kuramlarının tasnifinde ontolojik zemin olarak modernizm ve postmodernizm kavramları üzerinden gidilmektedir. Buna göre modernizm eksenli alanda geleneksel kamu yönetimine karşılık olarak örgüt alanında verimlilik, bürokrasi vb. ifadeler yer alırken; siyasette

merkantizm, temsili demokrasi vb. ifadeler; sosyolojide sanayi toplumu, yapı vb. ifadeler; ideolojide klasik liberalizm, Marksizm vb. ifadeler; iktisatta fordizm, refah devleti vb. ifadeler; bilimde de pozitivism vb. ifadeler yer almaktadır. Diğer taraftan postmodernizm eksenli alanda yeni kamu yönetimine (yönetişim) karşılık olarak ise örgüt alanında açıklık, performans odaklılık vb. ifadeler; siyasette çok-kültürlülük, katılımcı demokrasi ve küreselleşme vb. ifadeler; sosyolojide bilgi toplumu, yapı sökümlü vb. ifadeler; ideolojide yeni sağ, post-marksizm vb. ifadeler; iktisatta post-fordizm, finans kapital vb. ifadeler; bilimde de yorumsamacılık vb. ifadeler bulunmaktadır.

Bu bağlamda modern dönem geleneksel kamu yönetimine denk gelirken; postmodern dönem yeni kamu yönetimi (yönetişim) ile kesişmektedir. Buna göre de tek çatı altında toplanmış bir kamu yönetimi kuram ya da kuramlarından söz edebilmek için farklı disiplinlerin kamu yönetimi disiplini üzerinde çizdiği yön büyük önem taşımaktadır.

Bu bakımdan kamu yönetimi disiplini konjonktürel gelişme çerçevesinde bilimde ve siyasi politikalarda tartışılan ve genel kabul gören uygulamalar üzerine hem kuramsal olarak hem de pratik manada farklı bir yöne ilerlemektedir. Bu süreçte özellikle kamu yönetiminin hakim örgütlenme ilkeleri ve işlevsel yapısındaki değişim önem arz etmektedir. Ayrıca bunları dönüştüren dönemin yönetim felsefesi de göz önünde tutulmalıdır.

Aşağıda Tablo 3'te ise kamu yönetimi kuramları açısından "ombudsman" kavramının bulunduğu durum gösterilmiştir.

Ombudsman, kamu yönetimi ve vatandaşlar arasındaki uyuşmazlıkları çözen vatandaş odaklı ve arabuluculuk gibi mekanizmalara sahip bir şikâyet merciidir (Fendoğlu, 2011). Bu bakımdan ombudsman, temel olarak vatandaşlardan ya da halktan aldığı kamu yönetimine karşı kötü yönetim/insan hakları ihlali ile ilgili şikâyetlerle harekete geçmekte, yasanın kendisine çizdiği görev alanı çerçevesinde faaliyet yürüten bir kamu kurumudur (Özden, 2010). Tarihte ilk olarak İsveç'te 18. yüzyılda ortaya çıkmıştır. II. Dünya Savaşı'na kadar sadece İsveç ve Finlandiya'da kurulmuş, daha sonra günümüze kadar dünyanın tüm kıtalarında devletlerde kurulmuştur. Günümüzde yaklaşık olarak 190 devlette ombudsman kurumları bulunmaktadır (Doğan, 2014a: 84-85).

Tablo 3. Kamu Yönetimi Kuramları Bağlamında Ombudsman Paradigması

OMBUDSMAN PARADİGMASI	Bürokrasi	Davranışsal Boyut	Yeni Kamu Yönetimi	Yönetişim
Denetim	-Kapalı, -Gizli	-İnsan odaklılık	-Hesap verebilirlik, -Açıklık	-Katılımcılık
Tarihsellik	-18. yüzyıl (İsveç)	-1920 (Finlandiya) -1945 (Danimarka)	-1970 sonrası	-1990 sonrası
Kültür/Sosyoloji	-Rasyonelleşme	-Araçsallıktan amaçsallığa dönüş	-Yerelleşme	-Postmodern kamu yönetimi
İdeoloji	-Merkantizm (Liberalizm)	-Sosyal liberalizm	-Yeni sağ	-Post-Washington Konsensüsü

Kaynak: Bu tablodaki bilgiler, ilgili literatür çerçevesinde çalışmanın yazarı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 3'e göre ise ombudsman kavramı, kamu yönetimi kuramlarının farklı disiplinler çerçevesinde takındığı yön çerçevesinde değerlendirilmiştir. Buna göre ombudsman, daha önce kamu yönetiminin tarihselliği ve kuramları çerçevesinde ele alınan bölümlerle birebir örtüşmektedir. Bu bakımdan ombudsman, Ortodoks/Heteredoks kamu yönetimi, modern/postmodern kamu yönetimi ekseninde/yönünde farklı disiplinler ve yaklaşımlar ile paralel bir gelişim trendi göstermektedir.

Ombudsman ya da ombudsman kurumu, her ne kadar 18. yüzyılda modern dönemde ortaya çıkmış gibi görünse de asıl kimliğini postmodern kamu yönetimi ile bulmuştur (Doğan, 2014a). Çünkü II. Dünya Savaşı'na kadar sadece iki devlette görülen bu yapı ya da teşkilat bu tarihten günümüze kadar yukarıda sözü edilen siyasal, sosyolojik, bilimsel, kültürel ve hukuksal dinamikler, bunların somut ulusal ve uluslararası düzeyde kamusal politikaları etkilemesi çerçevesinde yayılımını ve kabul edilebilirlik derecesini artırmıştır. Bu bakımdan ombudsman bir postmodern denetim paradigması olarak adlandırılabilir (Doğan, 2014b; Doğan, 2015). Nitekim ombudsman, 1950'li yıllardan sonra dünyadaki hukuk devleti, demokrasi özlemleri, yeni bağımsızlığını kazanan devletlerdeki kurumsallaşma çabaları, devletin/bürokrasinin aşırı büyümesi, sosyal refah devleti, küreselleşme, yeni sağ, yeni kamu yönetimi gibi nedenlerle ve yaklaşımlarla kabul edilebilirlik derecesini artırmıştır. Bu bağlamda ombudsmanın, akademik ve pratik manada gelişmesinde ve yayılmasında bilim, ideoloji, toplumsal yapıdaki dönüşüm, ekonomik konjonktür ve ulusal/küresel siyaset gibi dinamiklerin etkisi bulunmaktadır (Parlak ve Doğan, 2015).

Çalışmada kamu yönetimi kuramları üzerinden ve modernizm/postmodernizm eksenli/yönlü gerçekleştirilen analiz çerçevesinde yönetim kuramı büyük önem taşımaktadır. Yönetişim, 1990'lı yıllardan sonra kamu yönetimi alanındaki yeni sağa dayalı neo-liberal yapılanmanın esas yönetim kuramıdır ve yeni kamu yönetiminin siyasal/sosyolojik ve kültürel ileri bir modelidir (Parlak ve Doğan, 2016). Buna göre ombudsman paradigması, postmodern kamu yönetimi çatısı altında yönetim kuramının somuta indirgenmiş bir yapısını sunmaktadır (Doğan, 2014c). Bunlara ek olarak yönetim ve ombudsman arasında bir bağlantı kurulduğunda da hem tarihsellik hem de ilkeler açısından ilişki görülmektedir. Ombudsman, yönetim kuramının bir uzantısı ya da somut görüntüsü olarak katılımcı, yerel, etik esaslı, hesap verebilir, şeffaf ve hukukun üstünlüğünü hedef alan bir yapıya sahiptir (Doğan, 2017).

5. SONUÇ

Kamu yönetiminin tarihsel gelişim süreci ve kuramsal yönü üzerine bir analize dayanan bu çalışma ile asıl olarak yönetim kuramı ve ombudsman arasındaki bağ kurulmaya çalışılmıştır.

Kamu yönetimi, farklı disiplinlerle ve siyasal ideolojilerle yakından bağlantılı olan karmaşık bir "ontolojiye/metodolojiye/epistemolojiye" sahiptir. Bu bakımdan tarihsel olarak kamu yönetimi disiplini bir eksene oturtmak ve bunun üzerine farklı kuram ve yaklaşımlarla ilişkilendirmek kamu yönetimi kuramlarının meydana getirilmesi açısından zorunludur. Nitekim kamu yönetimi siyasal olduğu kadar sosyal, felsefi düşünceyi gerektirdiği kadar iktisadi bir disiplin ve olgudur. Bunun için kamu yönetiminin tarihsel gelişiminde disiplinin kuramsal olarak ilerlemesinde etkili olan bilimsel ve uygulamaya dayalı bilgilerden yararlanılmalıdır.

Kamu yönetiminin sözü edilen tarihsel eksenine modernizme oturtulabilir. Bu bağlamda başlangıçta kamu yönetimine modernizm anlayışı vücut ve fikir vermektedir. Ancak zamanın ve toplumların değişimine bağlı olarak bu eksen daha sonraları postmodernizme kaymıştır. Bundan sonra kamu yönetimi disiplini postmodernizm ilkeleri ile yeni kimliğini oluşturmaya başlamıştır. İlk ekseninde verimlilik, bürokratik ve merkezîyetçi özellikleriyle beliren disiplin, ikinci evrede demokratik, katılımcı ve yerel özellikleriyle anlam kazanmaktadır. Yine ilk ekseninde Ortodoks olarak adlandırılırken ikinci ekseninde Heteredoks'tur. Modern dönemde kamu yönetimi bürokrasi kuramı ve ardılları ile hayat bulurken, postmodern dönemde yeni kamu yönetimi (yönetişim) olarak adlandırılmaktadır.

Diğer taraftan yine sözü edilen farklı dinamikler (örgüt, siyaset, sosyoloji, ideoloji, iktisat, bilim gibi) çerçevesinde kamu yönetimindeki tarihsel ve kuramsal dönüşüm ortaya çıkmaktadır.

Özellikle postmodernizmde kamu yönetimi ya da postmodern kamu yönetimi söylemi ya da anlayışı tepe noktasına yönetim kuramı ile ulaşmaktadır. Postmodern kamu yönetimi, siyasal/sosyolojik ve felsefi/kültürel manada bir söylem iken yönetim, postmodern kamu yönetiminin somut kuramsal zemindir. Nitekim çalışma açısından önem taşıyan ombudsman da burada önem taşımaktadır. Ombudsman da yönetim kuramının somut uygulaması olarak görülebilmektedir. Bu durumda ombudsmanın her ne kadar kökleri modernizme dayansa da bu kavram ya da kurum asıl kimliğini postmodernizme ve postmodern dönemde bulmuştur. Bu bakımdan "ombudsman, bir postmodern denetim paradigmasıdır".

Ombudsmanın gelişimini, kamu yönetiminin tarihsel ve kuramsal ilerleme yönü ile ilişkilendirmek bu öngörüye doğrulamaktadır. Nitekim II. Dünya Savaşı'na kadar iki olan ombudsmanı uygulayan ülke sayısı günümüzde 190'a yaklaşmıştır. Bu durum elbette bir tesadüfle açıklanamamaktadır. Bunun ispatlanabilmesi için de yukarıda sözü edilen farklı dinamiklerin dikkate alınması ve gerek kamu yönetimi gerekse de ombudsman paradigması açısından analiz edilmesi zorunludur.

Sonuç olarak kamu yönetimi tarihi ve kuramları açısından modernizm ve postmodernizm eksenli olmak üzere farklı dinamikler üzerinden kurulan analiz sonucunda ombudsmanın postmodern kamu yönetimi söylemi altında yönetim kuramı ile birebir örtüştüğü ve esas olarak kamu yönetiminin denetlenmesi ya da zihniyet dönüşümü noktasında bir paradigma değişimini ifade ettiği söylenebilmektedir.

KAYNAKÇA

Doğan, K. C. (2014a). "Postmodern Kamu Yönetimi Anlayışı Çerçevesinde Bir Denetim Paradigması: Ombudsman". *Sayıştay Dergisi*, 94, Temmuz-Eylül: 73-96.

Doğan, K. C. (2014b). *Karşılaştırmalı Ülke İncelemeleri Bağlamında Türk Kamu Yönetiminde Ombudsmanın Uygulanabilirliği*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

- Doğan, K. C. (2014c). “Türkiye’de 1980 Sonrası Kamu Yönetiminde Reform Politikalarına Yön Veren Kavramsal/Teorik Düşünceler ve Kurumsal Düzenlemeler”. *Türk İdare Dergisi*. 479, Aralık: 123-154.
- Doğan, K. C. (2015). “Postmodernizmin Kamu Yönetimine Yansımaları: Ombudsman ve Toplam Kalite Yönetimi Yaklaşımları”, *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 10/14 Fall: 273-290.
- Doğan, K. C. (2017). “Yönetişim Kavramı ve Türkiye’de Demokratikleşme Reformları: Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsman) Örneği”. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi (ASOS Journal)*, 47, Haziran: 267-287.
- Eryılmaz, B. (2010). *Kamu Yönetimi*. Okutman Yayıncılık, Ankara.
- Fendoğlu, H. T. (2011). *Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık)*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Özden, K. (2010). *Ombudsman: Türkiye’deki Tartışmalar*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Özer, M. A.; Akçakaya, M.; Yaylı, H. & Batmaz, N. Y. (2015). *Kamu Yönetimi: Klasik (Yapı ve Süreçler)*. Adalet Yayınları, Ankara.
- Parlak, B. & Doğan, K. C. (2015). *Kamu Yönetiminde Denetim: Karşılaştırmalı Ülke İncelemeleri Bağlamında Türkiye’de Kamu Denetçiliği Kurumu’nun (Ombudsmanın) Uygulanabilirliği*. Ekin Kitabevi, Bursa.
- Parlak, B. & Doğan, K. C. (2016). *Kamu Yönetimi: Kamu Yönetimi Disiplininin Gelişmesinde Rol Oynayan Kuramsal Yönler Üzerine Bir Giriş*. Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Şaylan, G. (2006). *Postmodernizm*. İmge Kitabevi, Ankara.
- Tekeli, İ. (1999). *Modernite Aşılırken Siyaset*. İmge Kitabevi, Ankara.